

Inhoud

Inleiding: Hoe ‘ieders leer-kracht’ realiseren?	13
1. ‘Ieders’ leerkracht: de leerling centraal	13
2. Ieders ‘leer’-kracht: een focus op krachtige leerprocessen	14
3. Ieders ‘leerkracht’: de leerkracht als spilfiguur	17
Hoofdstuk 1. Binnenklasdifferentiatie in de praktijk	21
1. Binnenklasdifferentiatie is...	21
2. Het BKD- <i>leer</i> -kracht-model	22
2.1 BKD heeft als doel het maximaal leren te faciliteren bij elke leerling	24
2.1.1. Verschillen in interesse: leermotivatie verhogen	25
2.1.2. Verschillen in leerstatus: inzetten op leerwinst	27
2.1.3. Verschillen in leerprofiel: leerefficiëntie stimuleren	29
2.2 Binnenklasdifferentiatie is een basisfilosofie	30
2.2.1. Denkprincipe 1: groeigericht denken	30
2.2.2. Denkprincipe 2: leerlingkompas	32
2.3. BKD vraagt een proactieve, positieve en planmatige aanpak in de praktijk	35
2.3.1. Doe-principe 1: flexibel groeperen met het oog op routes op maat	36
2.3.2. Doe-principe 2: Output = Input	43
Hoofdstuk 2. Gedifferentieerde lessen ontwerpen en bijsturen	47
1. STAP 1: doelgericht leren met het oog op leerrendement	48
2. STAP 2: betekenisvolle taken en boeiende leeractiviteiten	51
3. STAP 3: basisinstructie en rijke informatiebronnen	53
4. STAP 4: ondersteuning en uitdaging op maat	54
5. STAP 5: terugkoppeling en feedback over leren	56

Hoofdstuk 3. Didactische toepassingen	61
1. Verschillen in interesses	62
1.1. Keuzes bieden	62
1.2. Aansluiten bij bestaande interesses	63
1.3. Nieuwe interesses aanspreken	64
2. Verschillen in leerstatus	65
2.1. Tempoverschillen op basis van moeilijkheidsgraad – uitdaging op maat	65
2.1.1. Uitdagende vervolgtaken	66
2.1.2. Langlopende opdrachten	66
2.1.3. Leerlingen als hulpleerkracht(en) of leerling-coaches – ondersteuning op maat	67
2.1.4. Varieer in de kwantiteit en moeilijkheidsgraad van oefeningen	67
2.2. Werken met meerdere sporen – uitdaging op maat	68
2.2.1. Miniklas en verlengde instructie – ondersteuning op maat	69
2.2.2. Pre-teaching – ondersteuning op maat	69
2.2.3. Exit en entry cards – uitdaging op maat	70
2.3. Hulpbronnen – ondersteuning op maat	71
2.4. Variatie in de leeractiviteiten: taxonomie van Bloom – uitdaging op maat	73
2.5. Flipped leren – meer tijd voor ondersteuning bij verwerking	76
2.6. Sociaal-affectieve ondersteuning	77
3. Verschillen in leerprofiel	77
3.1. Variëren om te leren	77
3.1.1. Variëren in weergave van de leerstof door bronnen en media	78
3.1.2. Variëren via diverse opdrachten en werkvormen	79
3.1.3. Variëren in rollen en verantwoordelijken	79
3.2. Keuzes en flexibiliteit	80
3.2.1. Keuzes die aansluiten bij voorkeuren op vlak van methodieken, tempo en omgeving	80
3.2.2. Flexibiliteit door keuzes en inspraak	81
3.2.3. De kracht van een rijke en toegankelijke leeromgeving	82
4. Holistische toepassingen van binnenklasdifferentiatie	82
4.1. Contractwerk	83
4.1.1. Identieke contracten	83
4.1.2. Gedifferentieerd contract	84
4.1.3. Extra begeleiding en instructie	85
4.1.4. Tips en aandachtspunten bij contractwerk	86
4.2. Hoekenwerk	87
4.2.1. Circuitsysteem	87
4.2.2. Klassikale registratie	88
4.2.3. Individuele registratie	88

4.2.4.	Registratie per hoek	88
4.2.5.	Tips en aandachtspunten bij hoekenwerk	89
4.3.	Projectwerk	90
4.3.1.	Soorten projectwerk	90
4.3.2.	Tips en aandachtspunten bij projectwerk	90
Hoofdstuk 4.	Differentiatie en evaluatie gaan samen	95
1.	Evalueren om te leren: de basis voor differentiatie	95
1.1.	Hoe krijg je zicht op het leren van leerlingen?	96
2.	Feedback als motor voor leren	99
2.1.	Feedup, feedback en feedforward	100
2.1.1.	Feedup-informatie: Waar ga ik naartoe? Wat is mijn doel?	100
2.1.2.	Feedback-informatie: Hoe doe ik het? Hoe heb ik de taak uitgevoerd?	101
2.1.3.	Feedforward-informatie: Hoe moet ik verder? Wat is de volgende stap?	101
2.2.	Feedbackniveaus	103
2.2.1.	Taakniveau	103
2.2.2.	Procesniveau	103
2.2.3.	Zelfregulerend niveau	103
2.2.4.	Persoonlijk niveau	104
2.3.	Weinig tijd, toch maximaal investeren	104
2.3.1.	Feedback door de leerkracht	106
2.3.2.	Peer feedback	108
2.3.3.	Zelfevaluatie en zelfreflectie	109
3.	Evalueren van het leren gedifferentieerd aanpakken. (Hoe) kan dat?	110
3.1.	Het wettelijk kader: Vlaamse regelgeving	112
3.2.	Gedifferentieerd evalueren = oneerlijk? Oordeel mee	113
3.2.1.	Het gebruik van hulpbronnen bij evaluatie	114
3.2.2.	Keuze aanbieden bij evaluatie	115
3.2.3.	Verschillende versies van evaluaties	116
3.2.4.	Hoe kan evaluatie inzet en succes tijdens het leerproces belonen?	117
3.2.5.	Differentiatie standaard 'ingebouwd'	118
3.2.6.	Extra leerkansen in de evaluatie	118
3.3.	Een correcte vergelijkingsbasis?	119
3.4.	Rapporteren over differentiatie	121
3.4.1.	Feedback	121
3.4.2.	Hulpbronnen	122
3.4.3.	Doelstellingen	122
3.4.4.	Gedifferentieerde toetsvormen	123

3.4.5. Evolutie	123
4. Evaluatie als tool voor de leerkracht	124
Hoofdstuk 5. Een realisatie van vele betrokkenen	129
1. Schoolcultuur en leiderschap	129
2. Vele handen maken licht werk	134
2.1. Het belang van samenwerken	134
2.2. De rol van een collega: vormen van duo- of co-teaching	136
2.2.1. ‘One teach, one assist method’ of ‘één leerkracht geeft les, één leerkracht assisteert’	136
2.2.2. ‘Station teaching’ of ‘lesgeven via verschillende hoeken’	137
2.2.3. ‘Parallel teaching’ of ‘parallel lesgeven’	137
2.2.4. ‘Sequential teaching’ of ‘afwisselend lesgeven’	137
2.2.5. ‘Team teaching’ of ‘het interactief lesgeven’	138
2.3. De rol van een ondersteuner: mogelijkheden om te differentiëren in de klas	139
2.4. De rol van het lerarenteam en de vakgroep: samen voor meer effect	139
2.5. De rol van ouders: dialoog en gedeelde verantwoordelijkheid	140
3. De kwaliteit checken van differentiatie in team? Gebruik de checklist!	142
Hoofdstuk 6. Differentiatie en de zorg voor elk kind	149
1. Het ‘Differentiated Instruction’ model van Carol Ann Tomlinson	149
1.1. Het originele model	150
1.2. Gelijkenissen met het BKD-leerkracht-model	154
2. Zorgcontinuüm	155
2.1. Handelingsgericht werken	159
2.2. Binnenklasdifferentiatie en het zorgcontinuüm	160
3. Universal Design for Learning	162
3.1. Het concept	162
3.2. Gelijkenissen tussen Universal Design for Learning en binnenklasdifferentiatie	165
Hoofdstuk 7. Veelgestelde vragen (FAQ) en tips	169
1. Binnenklasdifferentiatie, is dat niet extra werk voor de leerkracht?	169
2. Ben ik goed bezig?	170
3. Hoe kan ik differentiëren bij grote verschillen in de klas?	170

4. Moet ik nu mijn eigen handboeken gaan ontwikkelen?	171
5. Hoe kan ik differentiëren binnen een lesuur van vijftig minuten?	172
6. Kan ik differentiëren wanneer ik de leerlingen niet persoonlijk ken?	172
7. Daalt het niveau als ik ga differentiëren? Wat met sterke leerlingen?	173
8. Hoe behoud ik structuur in mijn klas als ik gedifferentieerd lesgeef?	174
9. Hoe kan ik differentiëren in een klein klaslokaal?	175
10. Waarom zou ik differentiëren in een homogene klas?	176
11. Hoe laat ik mijn leerlingen goed zelfstandig werken?	177
12. Mag ik differentiëren buiten mijn lesonderwerp?	178
13. Hoe stel ik groepen samen als ik wil differentiëren?	179
14. Hoe kan ik begeleid zelfstandig leren (BZL) koppelen aan binnenklasdifferentiatie?	180
15. Op zoek naar meer inspiratie?	181
Besluit	185
Dankwoord	187
Auteursbeschrijvingen	189
Referenties	191